

Zekerheid voor alles

BSNC-symposium over hergebruik van kunstgrasvelden: 'beter veel teveel meten, want dan pas kun je écht zeker weten'

Afgelopen 17 januari hield BSNC een openbare symposiumbijeenkomst over de hergebruiksmogelijkheden van kunstgrasvelden. Het thema was 'kunstgrasvelden op een milieuvriendelijke manier opruimen en binnen het wettelijk kader enkele materialen opnieuw gebruiken'. De tendens van de lezingen en praatjes die middag was 'beter teveel onderzoek naar kwaliteit van te hergebruiken materialen dan te weinig'. Met name aanwezige sportveldbeheerders deinsden hiervoor terug, vanuit kosten oogpunt.

Auteur: Karlijn Raats

Eigenaars van kunstgrasvelden staan te popelen om vrijgekomen materialen bij renovaties te hergebruiken vanuit kostenbesparend oogpunt. De markt heeft zich de afgelopen paar jaar op eigen houtje beziggehouden met initiatieven om materialen die vrijkomen bij de renovatie van een kunstgrasmat van elkaar te scheiden om ze een tweede leven te kunnen bieden. Producenten en leveranciers tonen zich toeschietelijk en creatief in het bedenken van oplossingen om hergebruik van materialen bij renovaties in de toekomst zo eenvoudig mogelijk te maken. Wat zijn nog aandachtspunten bij hergebruik?

BSNC-rapport

BSNC kreeg meer dan 160 bezoekers op de been in een zaal in de Jaarbeurs Utrecht die nog eens de feiten op een rij wilde horen over wat wel en niet mag volgens de wet: wanneer mogen SBR-infill, TPE-infill en zand opnieuw

ingezet worden? Daarnaast waren zij ook vast benieuwd naar de eindresultaten van het onderzoek dat de werkgroep Renovatie van BSNC had laten uitvoeren naar hoe hergebruik milieutechnisch en juridisch het best kan gebeuren. Has Kennistransfer voerde het eerste deel van het onderzoek uit ruim een jaar. Bureau Tauw uit Deventer pakte het tweede deel van het onderzoek op. Hiervan verschijnen de resultaten eind februari 2012. Jan Vrij stipte kort de reden aan dat het onderzoek door BSNC was gedaan: de aankomende golf aan renovaties, maar wijdde er niet verder over uit. De werkgroep Renovatie van BSNC had wel alle milieu- en juridische aspecten alvast op een rij gezet in een stroomschema, een protocol dat men kan volgen bij renovaties. Aan het eind van de dag werd dit stroomschema uitgereikt.

Besluit melden van bedrijfsafvalstoffen

Hans Neele van Landelijk Meldpunt Afvalstoffen gaf een lezing over 'hoe ga je met afval om'. Hierbij passeerden de revu: de meldingsplicht in de keten van ontdoener tot vervoerder, ontvanger en landelijk meldpunt afvalstoffen, de begeleidingsbrief bij transport van afvalstoffen, en registratieplicht van alle betrokken partijen. Ook legde Neele uit wie op welk punt in het proces verantwoordelijk is voor de gebruikte materialen. Bezoeker en Fieldmanager of the Year Peter Mook verwoordde achteraf de indruk van meerdere aanwezige gemeentes: "Ik heb wel nieuwe zaken gehoord, maar het ging vooral om afvalstromen en de benodigde papieren, alhoewel deze lezingen wel verhelderend en duidelijk waren. Ik heb eigenlijk weinig gehoord over hergebruik." We pikken hieronder de informatie over hergebruik eruit.

Geert Cuperus

Arie Verhoef

"Het stroomschema is een protocol dat men kan gebruiken bij renovaties"

Zorgplicht bij hergebruik SBR

Paul de Wilde van Bodem+, onderdeel van Agentschap NL, legde uit dat volgens het Besluit Bodemkwaliteit (BBK, betreft kwaliteitseisen van steenachtige bouwstoffen en grond) lava en zand hergebruikt kunnen worden, mits een erkende instantie een kwaliteitsverklaring over de partij heeft afgegeven of er een fabrikant-eigenverklaring is. De milieuhygiënische kwaliteit moet zodanig goed zijn, dat de maximaal toegestane waarden van BBK niet overschreden worden. Ook moet een functioneel mengsel van infill en zand, drainagezand en lava dat hergebruikt wordt, terugneembaar zijn en verwijderd kunnen worden als een werk zijn functie verliest. Omdat rubber-infill geen steenachtige bouwstof betreft, valt dit materiaal niet onder BBK, maar onder de 'zorgplicht' conform de Wet bodembescherming. De zorgplicht houdt in dat de eigenaar de algemene zorg draagt voor een goede uitgangssituatie. Dus als het zinkgehalte volgens de normen te hoog zou zijn én er bovendien is gebleken dat de eigenaar niet genoeg voorzorgsmaatregelen heeft genomen om de te hoge zinkuitloging

te voorkomen, de eigenaar juridisch gezien aansprakelijk is. Paul de Wilde adviseerde daarom dan ook om voorlopig bij ieder hergebruik de onderlaag te laten onderzoeken.

Wanneer zijn keuringen nodig en wanneer niet?

Geert Cuperus van Tauw sprak over 'Omgaan met milieu wet- en regelgeving'. Over de uitloging van zink uit SBR-rubber kon hij vertellen dat regenwater meer zink bevat dan drainagewater, dat er vrijwel geen zink in de onderlaag te bespeuren is na dertig jaar, en dat er nog weinig praktijkgegevens bestaan over zinkuitloging naar de onderlaag, lava- en zandlaag. Niets om over te gaan steigeren dus. Cuperus doceerde dat EPDM, TPE, zand en lava volgens milieutechnische eisen gekeurd moeten worden op hun kwaliteit bij een eerste aanleg van een werk en als het ergens anders door een nieuwe eigenaar opnieuw wordt ingezet. Indien het niet voldoet, kan het niet hergebruikt worden. De materialen hoeven níét gekeurd te worden wanneer de eigenaar ze tijdelijk uitneemt en ze zonder bewerking (zoals scheiden van zand en rubber) terugplaatst. En ook niet wanneer de eigenaar de materialen zélf hergebruikt op een andere, eigen locatie.

Overregulering

Na deze laatste lezing betraden Bart Wijers van Terrasport, Jacques van Middelkoop van de gemeente Utrecht en Henk Kool van Oranjewoud het podium om het debat aan te gaan met het publiek.

Bart Wijers van Terrasport adviseerde met klem om toch onderzoeken op de te hergebruiken bouwstoffen en bodemonderzoek te laten uitvoeren bij elke mogelijke verplaatsing, ook wanneer de bouwstoffen in handen blijven van dezelfde eigenaar. Jan Vrij was het daarmee eens. "Als je bezig bent met afval, wordt je al snel bestempeld als afvalcrimineel. Iedere schijf daarvan moet je zien te vermijden." Maar de aanwezige eigenaars van velden, die in de praktijk met budget te maken hebben, morden over de kosten van al die mogelijke onderzoeken en de vraag rees 'Zijn al die onderzoeken geen teken van overregulering?'. Arie Verhoef van Vereniging Vaco stond op om de zaal gerust te stellen: "Uit de diverse door Intron uitgevoerde onderzoeken naar de uitloging van zink blijkt er na een gebruiksperiode van SBR als infill in een kunstgrasveld geen enkele aanleiding is om te veronderstellen dat het zinkgehalte te hoog is, wanneer men zich aan de zorgplicht heeft gehouden. Uitslagen van veldonderzoeken die jaarlijks door Intron in opdracht van Recyberm en Vaco worden uitgevoerd, bevestigen dit." Verhoef komt terug op een gesprek dat hij had gevoerd met Paul de Wilde van Bodem+: "Paul de Wilde is het er met mij over eens dat extra onderzoek snel meer zekerheid geeft over het veilig hergebruiken van de gebruikte materialen. Maar wij zijn het er ook over eens dat een beperkt aantal onderzoeken toereikend is om een goede analyse te kunnen maken. Na een aantal velden die de aankomende tijd gerenoveerd moeten worden, moet de kous

"Kan SBR-rubber een heel tweede leven van een Kunstgrasveld mee en aan de sporttechnische blijven voldoen"

af kunnen zijn." In het stroomschema van BSNC is het advies van extra onderzoeken echter al omgeslagen in een richtlijn: 'Wanneer SBR als materiaal is gebruikt, moet de onderbouw onderzocht worden op zink (moet voldoen aan ZW2000) en kd-Waarde (moet minimaal 50 zijn). Wanneer hier niet aan wordt voldaan, moet de onderbouw verwijderd worden.' Maar volgens de wet hoeft er geen onderzoek te gebeuren in de onderbouw, omdat het Besluit bodemkwaliteit dat niet voorschrijft. De eigenaar is pas aansprakelijk wanneer het foute boel is. Onderzoeken hebben uitgewezen dat die kans miniem is. Op basis van deze BSNC-richtlijn kan het gebeuren dat alle sportveldbeheerders en masse bodemonderzoeken blijven uitvoeren, terwijl na een steekproef al is gebleken dat het nutteloos onderzoek is.

Sporttechnische eigenschappen

Men staart zich bij hergebruik van bouwstoffen

blind op bodemvervuiling. Hoe zit het eigenlijk met de sporttechnische eigenschappen van bouwstoffen die vrijkomen bij renovaties? Arie Verhoef: "Voor TPE kan ik niet spreken, maar wij hebben een klein onderzoek uitgevoerd naar de sporttechnische eigenschappen van SBR-rubber. Dat werd naar verloop van tijd harder. Ik vraag me af of SBR-rubber een heel tweede leven van een kunstgrasveld meekan en aan de vereiste sporttechnische eisen blijft voldoen. Dit moet men zich ook bedenken als men SBR wil hergebruiken."

Niet alleen dit vormt een barrière bij hergebruik van infill-materiaal, ook moet een veld met hergebruikte materialen opnieuw getest worden voor de sportvloerenlijst. Dit verplicht de installateur om bewuste keuzen te maken. Henk Mink van Isa Sport: "Dit klopt. In Nederland mogen voor competitiegebruik alleen erkende Fifa-constructies gebouwd worden. In de referenties van deze Fifa-constructies staat vermeld welke materialen worden gebruikt en wie de leverancier is. Dit betekent dat constructies waar hergebruik van materialen in wordt toegepast formeel niet voldoen. De oplossing hiervoor is dat licentiehouders (aannemers) constructies laten onderzoeken voor een Fifa-goedkeuring met hergebruikte materialen."

Grote Smurf

Op het moment dat de debaters bleven

adviseren om onderzoeken te doen bij iedere verplaatsing, nam de zaal voelbaar stelling in. Dagvoorzitter Pleun Lok schakelde snel over op een stellingendebat waarbij de aanwezigen konden stemmen door het opsteken van rode en groene kaarten. De stelling luidde 'Gemeenten onderschatten hun verantwoordelijkheden, voortkomende uit de regelgeving'. Deze discussie deed de zaal na een half uur snakken naar een borrel en het diner. Over de eindconclusie van het BSNC-onderzoek werd niet meer gesproken.

"Volgens de zorgplicht hoeft er geen onderzoek te gebeuren in de onderbouw"

Maar de vraag is of sportveldbeheerders zich tot adviseurs of tot het stroomschema van BSNC moeten richten met de vraag wat er moet gebeuren. Wellicht moeten sportveldbeheerders zichzelf gaan raadplegen. Men wéét wanneer vrijgekomen materialen hergebruikt mogen worden en onder welke voorwaarden. Bouwstoffen onderwerpen aan onderzoeken wanneer dat feitelijk niet hoeft, is slechts een advies en geen richtlijn of in de verste verte geen wet. Daarnaast kan iedere beheerder ook incalculeren dat infill-materiaal na gebruik van nogmaals een periode van tien tot vijftien jaar iets harder zal worden en wellicht de sporttechnische eigenschappen niet meer zal halen. Dat men dan na zes jaar de hele infill-laag moet vervangen. Dát is pas duurkoop en een argument dat voor een sportveldbeheerder zwaarder lijkt te tellen dan extra onderzoeken uit te voeren omdat je onnodig bang bent voor bodemvervuiling. Iedere sportveldbeheerder is zelf Grote Smurf, die prima kan bepalen welke koers hij vaart.